

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
website: delfland.knnv.nl
facebook: NatuurlijkDelfland
instagram: NatuurlijkDelfland
Youtube: [klik hier](#)

Natuurlijk Delfland

Afdeling van de Natuurvereniging KNNV

1 oktober 2024

Thema 2024: schoner water

Soort van het seizoen: **ijsvogel**. Kijk in oktober tot en met december uit naar ijsvogels en meld deze via natuurlijkdelvland@knnv.nl ; Wij publiceren deze in onze Nieuwsbrief. Je kan ze ook rechtstreeks bij waarneming.nl melden.

Het Soort van het seizoen is één van de activiteiten in ons jaarthema Schonere water.

Schoner water is een van de vier noodzakelijke levensvoorwaarden (aarde, water, lucht en vuur / energie). Denk daarbij aan drinken (en verdere rol in en op ons lichaam), voedselproductie, natuur, vervoer, recreatie. Zeker in ons gebied is water vanouds zeer aanwezig en daarmee ook de typische biotopen en landschappen. Bij water hoort ook de oever, omdat water altijd ingebed is door een oever.

Onze jaarthema's zijn vooral op bewoners gericht om hen voor dit onderwerp te stimuleren. Om bewoners water te laten schoonmaken is heel beperkt; denk aan krooscheppen en drijf afval scheppen, dit geldt ook voor onze vereniging. Wel kan een ieder bijdragen om het water niet te vervuilen. Degene die daadwerkelijk de waterkwaliteit kunnen beïnvloeden is de overheid: rijksoverheid, provincie, gemeenten en de waterschappen.

Bewoners kunnen wel rechtstreeks invloed uitoefenen op de overheden door bij de verkiezingen te stemmen op partijen die schonere water actief willen bereiken. Bij de verkiezingen voor het waterschap steunt Natuurlijk Delfland, in navolging van de landelijk KNNV, de partij Water Natuurlijk. We hebben ook een vertegenwoordiger in de fractie Natuur van het Hoogheemraadschap van Delfland.

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur. Volg de link om te weten of het lidmaatschap ook iets voor jou is. [Klik hier](#)

IJsvogel

Foto Ina en Johan van den Hoek

Eigen ervaring

Voor mij is een ijsvogel vooral een blauwe schicht over het water. Door de prachtige blauwe kleur zijn ze ondanks de snelheid onmiskenbaar. Ik heb ze meerdere keren gezien bij de Uithofpolder, eigen tuincomplex, in Rijswijk bij de landgoederen. Maar altijd flitsend over het water. Blijven staan en wachten tot hij of zij zich nog eens liet zien had helaas nooit resultaat.

Herkenning

De ijsvogel (*Alcedo atthis*) is een vogel uit de familie van de ijsvogels (*Alcedinidae*), waarvan de meeste soorten in de tropen leven. Onze ijsvogel is de enige soort die zo ver in het noorden voorkomt. Het is een wat plompe vogel met korte staart en een grote kop en een grote, dolkvormige snavel. Ze zijn 17 – 19,5 cm groot en hebben een spanwijdte van 24 – 26 cm. De kleuren: witte keel en zij-hals. Vleugels en kruin groenachtig blauw met een helderblauwe rug en stuit. Vrouwen hebben een orangerode snavelbasis, bij mannen is deze zwart. De pootjes zijn lichtrood. Ze zitten vaak rechtop op een laaghangende tak boven het water te loeren naar visjes. Of vliegt over het water en is dan goed te zien als blauwe flits. Hun roep is scherp, luid en hoog.

Ze kunnen zeven jaar worden.

Voorkomen

IJsvogels nestelen liefst langs stromende beken, maar ook bij stilstaande, visrijke wateren. Ze komen overal waar water en voedsel is: meren, moeras, oevers, park en tuin, plassen, rietland en ruigte, rivieren en vennen.

Leven

Aan het begin van de broedtijd slooft het mannetje zich uit voor een vrouwtje door cadeautjes te brengen, zoals een visje. Hij laat haar ook verschillende nest plekken

zien. Bevallen cadeau en plek dan gaan ze samen een nest bouwen, ook broeden en het verzorgen van de jongen doen ze samen.

Ijsvogels broeden vanaf februari / maart. Ze graven tunnels van een 0,5 tot 1 meter in oevers, in wanden, tussen wortels van bomen of in een kunstmatige ijsvogelwand. De nestjes worden bekleed met visgraatjes. Ze hebben twee tot vier legfels per jaar van 4 - 8 eieren. In drie weken worden de eieren uitgebroed. De jongen zitten ongeveer vier weken op het nest voor ze uitvliegen. Als ze daar klaar voor zijn, lokken de ouders hen naar buiten met een visje. Broed en jachtterreinen kunnen enkele kilometers van elkaar liggen.

Foto Wilma Holten

De ijsvogels trekken niet weg. Bij koude winters gaan ze op zoek naar voedsel en verlaten het territorium. In augustus en september is er verplaatsing van jonge vogels en komen ze ook op plekken waar ze niet broeden, zoals de Waddeneilanden. Strengere winters maken veel slachtoffers onder de ijsvogels. Door de vele jongen die ze krijgen, worden de verloren aantallen weer aangevuld.

Voedsel

Ijsvogels duiken in helder, liefst stromend water naar bij voorkeur visjes, waterinsecten en hun larven en kleine amfibieën. Bomen, struiken of een overhangende tak bij het water wordt zeer op prijs gesteld, daarop kunnen ze uitkijken naar prooi. Ze duiken in het water om de prooi te pakken met hun snavel.

Ecologie

Ijsvogels zijn aangewezen op prooien in het water. Als ze kunnen jagen geeft dat een indicatie over de waterkwaliteit. Door verbetering van de waterkwaliteit en oeverbeheer zijn de aantallen stijgende. Bedreigingen zijn verstoring en vernietiging van de nestplaatsen door waterrecreatie, harde oeverversteving en verontreiniging.

Bescherming

Om een ijsvogel nestgelegenheid te bieden zijn er diverse mogelijkheden voor “wanden” waarin ze kunnen broeden. Een grote omgevallen boom langs het water, met flink wat aarde in de wortels is kansrijk. Waarschuw ons als je denkt dat er een geschikte plek is waar dat nog niet is om bijvoorbeeld een wand te plaatsen. Gezond water bevat veel leven, ook voedsel voor ijsvogels. Stem op politieke partijen die daadwerkelijk iets voor gezonde natuur willen doen. De Nederlandse waterkwaliteit is op veel plaatsen beneden alle peil, mede door dezelfde oorzaken als onze “stikstofcrisis”: overbemesting, giflozingen en uitspoelen van gif in het water. Help de omslag naar een gezonde leefomgeving door biologische geteelde producten te kopen, als de vraag toeneemt, wordt het voor de boeren makkelijker om anders te gaan telen. Minder vlees en ander voedsel van dierlijke oorsprong kopen, draagt eveneens veel bij.

Foto KNNV Natuurlijk Waterweg Noord

Wij helpen je uit te vliegen.

Om te genieten van de natuur. Of om haar te bestuderen en te beschermen. Natuurlijk Delfland maakt je wegwijs in de natuur.

Natuurlijk Delfland

delfland.knnv.nl

Copyright: Natuurlijk Delfland, 2024

Referentie: IJsvogel, Natuurlijk Delfland, 2024

Tekst: Anna Kreffer

Eindredactie: Geert van Poelgeest

Overname van delen van de tekst is toegestaan onder bronvermelding